

Ministerie van Veiligheid en Justitie
Ter attentie van de Minister,
Mr. I.W. Opstelten
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

I.a.a Vaste Kamercommissie Veiligheid en Justitie, het Veiligheidsberaad.

Onderwerp : brandbrief voertuigbezettingen en opkomsttijden

Datum : 7 december 2010

Excellentie,

Met de invoering van de Wet en het Besluit Veiligheidsregio's per 1 oktober jl. zijn duidelijke kaders gesteld voor de (brand)veiligheid. Nu, amper twee maanden na de inwerkingtreding van de Wet en de Besluiten, vragen wij in deze brief dringend om uw aandacht voor de volstrekt ongecontroleerde ontwikkelingen op het gebied van voertuigbezettingen en opkomsttijden, ingegeven door ingrijpende bezuinigingsoperaties. Het maatschappelijke en wettelijke niveau van een goede en snelle brandweezorg staat hiermee op het spel.

Een buitengewone en levensgevaarlijke ontwikkeling, niet alleen voor onze 27.000 brandweerlieden maar nog meer voor de 16 miljoen burgers in ons land, die 2 of 3 keer zo lang moeten wachten op minder brandweerauto's en minder brandweerlieden ingeval van een levensbedreigende calamiteit, zoals bijvoorbeeld brand, beknelling of waterongeval.

Bij de behandeling van de wetsvoorstellen in de Tweede Kamer (dossiernummer 31968) dit voorjaar, hebben woordvoerders van de meeste fracties hun zorg geuit over een onwenselijke ruimte voor afwijking van de voertuigbezetting en de opkomsttijden. Bovendien werd de vrees geuit dat verkeerde motieven zouden kunnen leiden tot onverantwoorde afwijkingsbesluiten en dat daardoor het redden van burgers en de veiligheid van brandweerpersoneel in het gedrang zou komen. Die vrees is werkelijkheid geworden, tal van 'experimenten' en besluiten die niet voldoen aan de wettelijke uitzonderingsvoorwaarden worden kennelijk in alle vrijheid door Veiligheidsregio's en gemeenten genomen.

Voertuigbezettingen

Het eventueel afwijken van de standaard voertuigbezetting van 6 personen zou louter gebeuren uit operationeel oogpunt en daarmee een flexibelere inzet van middelen mogelijk maken, en dan alleen wanneer wordt voldaan aan een aantal voorwaarden zoals geformuleerd in artikel 3.1.5. (31968, nr. 16 bijlage); een uitgangspunt dat kan rekenen op onze steun. De toezeggingen van de voormalig staatssecretaris van BZK in haar brieven aan de Kamer (31968-nrs. 16 en 17) en het debat op 22 april jl. over de bezetting van brandweervoertuigen, worden in de praktijk met voeten getreden. Het Rapport

Mans is daarvan een droevig voorbeeld; immers tegen de wettelijke kaders in worden voorstellen gedaan om voertuigbezettingen te verlagen en opkomsttijden op te rekken. Eigenlijk is dat onvoorstelbaar dat eigen ambtenaren en bestuurders de wet aan hun laars lappen.

In plaats van wetenschappelijk onderzoek, waarbij enkele pilots onder een landelijke paraplu zouden worden ondergebracht, worden nu in alle hoeken van het land plannen bedacht en uitgevoerd met lagere voertuigbezettingen variërend van een TS 4 of een 'Snel interventie Voertuig' (SIV) met 2 personen tot zelfs 1 persoon op een motor. In alle gevallen ontbreekt de verplichte wettelijke motivering hoe nu de zorg en de redding van de in nood verkerende burger op hetzelfde niveau kan blijven. Daarnaast ontbreekt de vakinhoudelijke motivatie, adequate procedures en middelen (back-up) om de veiligheid van de brandweerlieden te waarborgen, Tot slot het meest bizarre, namelijk de invloed van de medezeggenschap in het kader van de WOR wordt door de plannenmakers met succes omzeild en buitenspel gezet door gebruik te maken van artikel 23, lid 2 van de WOR waarin de publiekrechtelijke taak (o.a. brandweezorg) grotendeels is uitgezonderd van de invloed van de OR.

Landelijke paraplu - onafhankelijk onderzoek

Tijdens het overleg over de herclausulering van artikel 3.1.5. op 10 maart jl. met uw ministerie, zijn er duidelijke afspraken gemaakt over het onderzoek waarbinnen gezamenlijk door de NVBR met de VBV én de vakbonden de onderzoeksvraag en opzet zouden worden ontwikkeld en waarbinnen de pilots van de sector een plek zouden kunnen vinden. Meest belangrijke onderdeel hiervan is een wetenschappelijk en onafhankelijk onderzoek naar de verhouding tussen de preventieve voorzieningen, opgelegd aan burgers en bedrijfsleven via bouw- en gebruiksvergunningen, en de slagkracht van de brandbestrijding. Tijdens het debat van 22 april is dit traject nog eens genoemd en bevestigd in de Tweede Kamer waarbij de staatssecretaris haar steun heeft toegezegd.

Nu, ruim 8 maanden later is er allerm minst sprake van een gezamenlijk bepaalde onderzoeksvraag, een gestructureerde onderzoeksofzet en een gezamenlijk projectvoorstel. In tegenstelling tot de harde afspraken waarbij ambtenaren van uw Ministerie de leiding hadden, zijn de VBV en de vakbonden niet betrokken bij de opzet.

De NVBR heeft ons recent aangeboden om deel te nemen aan het project dat wij niet kennen. Omdat we onderzoeksvraag noch opzet kennen kunnen we hiermee niet akkoord gaan en doen afstand van een marginale rol voor twee afgevaardigden in een begeleidingscommissie, die er bedacht is voor de werkvloer. De NVBR is inmiddels van deze stap schriftelijk op de hoogte gebracht. Zie hiervoor bijlage 1. Separaat hieraan ontvangt u van ons een projectvoorstel tot een objectief, en onafhankelijk onderzoek.

Opkomsttijden

'De opkomsttijd is voor de burgers van groot belang. Zij ontlennen hun gevoel van (brand)veiligheid aan de wetenschap dat de brandweer snel voor de deur staat als je ze nodig hebt' aldus een citaat uit het rapport naar aanleiding van het onderzoek naar de Operationele Prestaties Brandweer 'Opkomsttijden', gepubliceerd in december 2007 door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid. Het doel van dit onderzoek was de knelpunten in beeld brengen en het verbeteren van de opkomsttijden, immers elke seconde telt! Ter verduidelijking nog een paar alinea's uit het rapport:

'Snel brandweeroptreden bij brand of voor hulpverlening (bijvoorbeeld bij verkeersongevallen) beperkt het aantal doden en de mate van blijvende gevolgen (invaliditeit) van de gewonden. Bovendien heeft snel optreden van de brandweer bij brand als positief 'neveneffect' dat vaak sprake is van enorme schadebeperking.

Het vorm en inhoud geven aan de repressieve brandweezorg is gebaseerd op de 'Handleiding Brandweezorg'. Deze geeft handvatten om de brandweezorg in te richten (onder meer aantal en locatie van de kazerne(s)). Eén van die handvatten is de norm voor de maximale opkomsttijd van de brandweer bij branden. Per type bebouwing is een professionele norm voor de maximale opkomsttijd gegeven.

Aan de hand van studies naar branden met slachtoffers en het verloop van branden (brandontwikkeling) is onder meer een relatie gevonden tussen de (verstreken) tijd en de kans op een succesvolle levensreddende inzet. Eveneens is een relatie gevonden tussen de (verstreken) tijd en de schade aan het object (woning). Bij beide relaties geldt 'hoe sneller, hoe beter'.

De Handleiding Brandweezorg heeft de status van gezaghebbende richtlijn. Het is geen wettelijk voorschrift maar een deskundigenadvies ('professionele norm'). Er zijn voorbeelden bekend dat de rechter deze richtlijn hanteert wanneer gemeenten de normen voor de maximale opkomsttijd flink overschrijden.

Wie schetst onze verbazing als nog geen 3 jaar later sprake is van een 'plotselinge' koerswijziging en het de normaalste zaak van de wereld lijkt om zonder een degelijk onderbouwd risicoprofiel, zonder regionaal dekkingsplan, en zonder wetenschappelijk onderzoek de opkomsttijden regionaal en/of gemeentelijk niveau op te rekken tot de maximale variant van 18 minuten. Waarom de brandweer nu plotseling drie keer zo lang onderweg mag zijn hebben wij tot dusver nergens kunnen achterhalen.

In een aantal regio's bestaan inmiddels vergevorderde plannen om de opkomsttijd regionaal op te rekken naar 12, 15 of zelfs 18 minuten. De volgende stap; het sluiten van 'overtollige' brandweerkazernes, in bij ons bekende regio's gaat het inmiddels al over tientallen kazernes, een dramatische daling tot ver onder de recent vastgelegde wettelijke brandweezorg waarvan de gevolgen niet te overzien zijn voor de burger.

Regierol

Wij zijn van mening dat al deze negatieve ontwikkelingen het gevolg zijn van een totaal gebrek aan regie door regionaal -, cq. lokaal bestuur. Ook vanuit het Veiligheidsberaad wordt geen regie gezien die in het verlengde ligt van de wettelijke normen. Tot onze spijt en met grote tegenzin moeten wij wijzen op de weinig objectieve rol van de NVBR, als (mede)adviseur van het Veiligheidsberaad. Gezien de urgentie en de verstrekkende gevolgen, adviseren wij u dringend uw eigen rol als wetgever op te pakken en op het hoogste niveau een wettelijk einde te maken aan deze gevaarlijke ontwikkelingen.

'Stand-still'

De gezamenlijke vakorganisaties overwegen op korte termijn het nemen van maatregelen om bestuurders te bewegen om af te zien van onverantwoorde afwijkingsbesluiten, een landelijke 'stand-still' van alle (B)OR en (B)GO's behoort daarbij tot de mogelijkheden.

In afwachting van uw bericht, tekenen wij met de meeste hoogachting namens de 27.000 brandweerlieden in Nederland en zijn gaarne bereid tot een nadere toelichting.

Bert de Haas ABVAKABO FNV, Juan Schot CNV- PZ, Ellen Clason CMHF, Barry Douma BVB Amsterdam en Cees van Beek VBV.